

Čís. 5262.

Poznámka podle §u 61 knih. zák. jest přípustna jen tehdy, když ten, kdo jest ve svém knihovním právu nějakým vkladem zkrácen, domáhá se neplatnosti vkladu toho a žádá, by byl obnoven předešlý stav knihovní. Nelze ji však povolití, uplatňuje-li obligační nárok na nemovitost.

(Pozh. ze dne 10 září 1925, R I 744/25.)

Návrhu žalobcovu, by byla knihovně poznamenána jeho žaloba o vydání polovice usedlosti, s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl, r e k u r s n í s c o u d návrh zamítl. D ů v o d y: Dle §u 61 knih. zák. může ten, kdo se má vkladem ve svém právu knihovním za zkrácena a takovému vkladu pro neplatnost rozepří odpírá, žádaje, by předešlý stav knihovní byl obnoven, žádati, by rozepře taková byla v knize pozemkové poznamenána. Žalobkyně se však neplatnosti vkladu nedomáhá, nýbrž uplatňuje pouze obligační nárok na polovici usedlosti, posud knihovně žalovanému připsanou.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Zcela správně uvádí rekursní soud, že poznámka dle §u 61 knih. zák. jest přípustna jen tenkrát, když ten, kdo jest ve svém knihovním právu nějakým vkladem zkrácen, domáhá se neplatnosti vkladu toho a žádá, by předešlý stav knihovní byl obnoven. V tomto sporu žalobkyně se nedomáhá neplatnosti vkladu ani obnovy dřívějšího stavu knihovního, nýbrž uplatňuje obligační nárok na polovici usedlosti dosud knihovně žalovanému zapsanou. Jest tedy poznámka sporu dle §u 61 knih. zák. nepřipustna. Stěžovatelka nemůže se dovolávat ani předpisu §§ 1234 a 1236 obč. zák. V §u 1234 obč. zák. se nepraví a ani nelze z něho vyvoditi, že v případě úmrtí nebo v případě rozluky manželství stává se smlouva o společenství majetku neplatnou, nýbrž jen se tu stanoví, jaká práva zakládá smlouva ona. § 1236 obč. zák. nepřichází tu vůbec v úvahu. Právem proto rekursní soud zamítl poznámku dle §u 61 knih. zák., i nemohlo býti dovolacímu rekursu vyhověno.

Čís. 5263.

Nedostatek svolení vojenských úřadů nečiní manželství neplatným.

(Rozh. ze dne 10. září 1925, Rv I 571 25.)

Na podnět ministerstva Národní obrany bylo zahájeno soudní řízení o tom, zda jest neplatným manželství rotmistra Josefa K-a, jež uzavřel, nemaje k tomu svolení vojenských úřadů, dne 30. září 1919 s Růženou po rodu T-ovou, či manželství, jež uzavřel dne 15. dubna 1922 s Žofií po rodu B-ovou. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal manželství s Růženou po rodu T-ovou platným, a v důsledku toho manželství

s Žofií po rodu B-ovou neplatným. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Platnost manželství Josefa K-a — později zemřelého, — které uzavřel dne 15. dubna 1922 se Žofií po rodu B-ovou, závisí dle spisů a obsahu dovolání na zodpovědění otázky, zda manželství téhož Josefa K-a s Ruženou po rodu T-ovou, uzavřené dne 30. září 1919, bylo platným manželstvím, ačkoliv Josef K., konavší tehda činnou službu vojenskou, neměl k tomu povolení příslušného vojenského úřadu ve smyslu §u 54 obč. zák. Nejvyšší soud, přezkoumaj k dovolání, opírajícímu se o důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s., spisy se všemi přílohami z moci úřední, nemůže než souhlasiti s kladnou odpovědí, danou v souhlasu s prvním soudem na otázku soudem odvolacím. Jak již uvedeno, jest zřetelem k obsahu spisu a dovolání jediné sporno, zda ustanovení §u 54 obč. zák. a v dovolání citované vojenské sňatkové normale (Militärheiratsnormale) z roku 1812 jest dosud v platnosti, takže by bez svolení příslušného vojenského úřadu nebyl Josef K. mohl dne 30. září 1919 uzavřítí platné manželství. Dovolání, jež, poukazujíc k tomu, že ani § 54 obč. zák. ani citované normale nebyly nikdy zrušeny, hájí názor, že nedostatek povolení příslušného vojenského úřadu jest překážkou platnosti manželství osoby vojenské, nelze přiznati úspěchu. Dle sňatkové normale, jež zřejmě jest v souvislosti s ustanovením §u 54 obč. zák., byla manželství proti jeho předpisům uzavřená neplatna, a ve smyslu nařízení dvorní válečné rady (Hofkriegsratsverordnung) ze dne 30. srpna 1837 (str. 532 sb. pol. zák.) byly vojenské úřady oprávněny žádati, by platnost takových manželství byla vyšetřena. Než předpisy o sňatcích v c. k. pozemní armádě (Landesarmee) ze dne 14. září 1861, čís. 3851 C. K. min. války vydanými na základě nejvyššího rozhodnutí ze dne 30. srpna 1861 byla zrušena nicotnost (Nullität) manželství osob vojenských, která byla uzavřena bez povolení vojenských úřadů, všechny dřívější předpisy v tomto směru vydané — tedy i normale i citované nařízení z roku 1837 — byly zrušeny a bylo pouze vysloveno, že vojenské osoby, které bez povolení příslušného vojenského úřadu vstoupí v manželství, propadnou vojenským trestům. Tento právní stav nebyl změněn žádným z pozdějších branných zákonů, počínajíc zákonem ze dne 5. prosince 1868, čís. 151 ř. zák. až do zákona ze dne 5. července 1912, čís. 128 ř. zák., pokud se týče zákona ze dne 19. března 1920, čís. 193 sb. z. a n. Z toho plyne, že předpis §u 54 obč. zák., který formálně zrušen nebyl, tím, že již není vojenského předpisu, prohlášením manželství osoby vojenské, uzavřené bez povolení příslušného vojenského úřadu, za neplatné, na takovéto předpisy poukazuje § 54 obč. zák. — pozbyl svého dřívějšího právního významu, a omezení vojenských osob při uzavírání manželství má nyní jen povahu administrativního zákazu, není však již překážkou platnosti takovýchto manželství ve smyslu práva civilního (srovnej Mayerhofer Handbuch für den politischen Verwaltungsdienst V. str. 78 a 79). Dle toho manželství Josefa

K-a s Růženou T-ovou bylo dne 30. září 1919 — hledíc k tehdy platnému brannému zákonu ze dne 5. července 1912, čís. 128 ř. zák. a prováděcímu nařízení ze dne 27. července 1912, čís. 153 ř. zák. (viz po této stránce § 67 zákona ze dne 19. března 1920, čís. 193 sb. z. a n.) platně uzavřeno a jest opačný názor dovolání právně mylným. Důsledkem toho odvolací soud právem manželství Josefa K-a s Žofií B-ovou uzavřené dne 15. dubna 1922 pro překážku §u 62 obč. zák. prohlásil za neplatné (§ 28 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.), a bylo proto dovolání zamítnuto jako neodůvodněné.

Čís. 5264.

Společenstva dle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.

Není závady, by ve stanovách nebylo ustanoveno, že vyloučený člen vystupuje z družstva dnem právoplatného vyloučení, zvláště když i ručení vyloučeného člena jest stanovami upraveno způsobem přípustným po zákonu.

Předmětem podnikání družstevního nemůže býti takové ukládání úspor, jež se kryje se zvyklostmi ústavů, které provozují výlučně nebo z převážné části úvěrní obchody (zákon ze dne 10. října 1924, čís. 239 sb. z. a n.).

Provozování společenstevního podniku nelze svěřiti i nečlenům a to ani na dobu přechodnou. To ovšem netýká se prací podřadného druhu.

Pokud zvolené představenstvo nemůže samo provést změnu stanov, třebaš bylo k tomu zmocněno.

(Rozh. ze dne 11. září 1925, R I 608/25.)

Rejstříkový soud zamítl usnesením ze dne 27. března 1925 žádost »Výrobního družstva dělnických dlaždičů pro X., zapsané společenstvo s r. o.«, o zápis nových stanov. D ů v o d y: 1. Ustanovení §u 2 stanov písm. e), podle něhož účelu družstva má býti dosaženo mimo jiné přijímáním a úrokováním členských úspor, je nepřipustné, neboť nelze dovoliti sloučení činnosti po většině hospodářské s přijímáním úspor od členů, když ve smlouvě společenské podrobná ustanovení o přijímání, zúrokování úspor od členů, o jich správě, bezpečném uložení atd. vůbec chybí a obmezené ručení pro jistotu úspor těch žádných záruk nepodává. Ostatně vzhledem k zákonu ze dne 10. října 1924 čís. 239 sb. z. a n. bylo by nyní nutno ve stanovách výslovně uvést, že úspory od členů mohou býti ukládány pouze na knížky členské jako zápůjčky (nikoliv snad na vkladní knížky), neboť jedině tohoto případu onen zákon se netýká. 2. Ustanovení §u 2 poslední odstavec stanov, podle něhož činnost družstva se neobmezuje jen na členy, nýbrž za jistých podmínek mohou býti zaměstnání i nečlenové, je nepřipustné, ježto vlastní spoluúčast členů na podniku je v každém případě nutná a družstvo, při němž členové sami na společném podniku nejsou činnými a provozování podniku jiným osobám, nečlenům, přenechávají, nemůže